

**ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ВЗАЄМОДІЇ
ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ
ОРГАНАМИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННИЙ МІГРАЦІЇ**

У статті на основі аналізу наукових поглядів учених і норм чинного законодавства України визначено та надано характеристику напрямам взаємодії Державної міграційної служби України (ДМС) з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції. Обґрунтовано, що під напрямом взаємодії ДМС з правоохоронними органами необхідно розуміти вектор, в якому мають рухатись окреслені органи державної влади з метою досягнення кінцевої мети, яка стоїть перед ними у сфері протидії незаконній міграції. Наголошено, що метою міграційного режиму в Україні є: забезпечення закріплених правовими актами України прав мігрантів, які перебувають в умовах відповідного режиму, для встановлення їхнього правового статусу; створення відповідних умов для суб'єктів перебування в пунктах тимчасового утримання; виконання відповідних обов'язків публічних органів у межах встановленого режиму; підтримання та реалізація пріоритетних напрямів міграційної сфери. Визначено, що засади державної міграційної політики України зводяться до регулювання міграційних процесів фізичних осіб з урахуванням національних інтересів України, захисту національного ринку праці, інтересів громадян України, які працюють за її межами, та необхідності розвитку міжнародного співробітництва в цій сфері, і вдосконалення законодавчих механізмів їх регулювання. Доведено, що правова статистика вивчає кількісну сторону масових явищ і процесів, що стосуються діяльності правових і юридичних органів, тенденції та закономірності розвитку в конкретних умовах місця і часу в нерозривному зв'язку з їхніми якісними характеристиками. Зроблено висновок, що перелік напрямів взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції не можна назвати вичерпним, він є більш широким та охоплює чималу кількість різноманітних аспектів. Однак при цьому слід зазначити, що саме визначені та охарактеризовані вище напрями та робота у них окреслених вище органів державної влади є запорукою для успішного досягнення кінцевої мети, яка стоїть перед ними у сфері протидії незаконній міграції в нашій державі.

***Ключові слова:** напрям, взаємодія, протидія, незаконна міграція, Державна міграційна служба, правоохоронні органи.*

In the article, based on the analysis of scientific views of scientists and norms of the current legislation of Ukraine, the directions of interaction of the State Migration Service of Ukraine with law enforcement bodies in the sphere of combating illegal migration are defined and given. It is substantiated that in the direction of interaction of the LCA with law enforcement agencies it is necessary to understand the vector in which the delineated state authorities should move in order to achieve the ultimate goal which they face in the sphere of combating illegal migration. It was emphasized that the purpose of the migration regime in Ukraine is: to ensure the rights of migrants who are in the conditions of the respective regime enshrined in the legal instruments of Ukraine in order to establish their legal status; creation of appropriate conditions for subjects in temporary detention centers; fulfillment of the relevant responsibilities of public authorities within the established regime; maintaining and implementing the priority areas of the migration sphere. It has been determined that the principles of the state migration policy of Ukraine are reduced to regulating the migration processes of individuals based on

the national interests of Ukraine, protection of the national labor market, interests of citizens of Ukraine who work abroad, and the need to develop international cooperation in this field, and improve their legislative mechanisms. regulation. It is proved that legal statistics examines the quantitative aspect of mass phenomena and processes concerning the activities of legal and legal bodies, tendencies and regularities of development in specific conditions of place and time, inseparable from their qualitative characteristics. It is concluded that the list of areas of interaction between the State Migration Service of Ukraine and law enforcement agencies in the area of combating illegal migration cannot be called exhaustive, it is more extensive and covers a wide variety of aspects. However, it should be noted that the above defined and characterized areas, as well as the work of the abovementioned state authorities, are a guarantee for the successful achievement of the ultimate goal that they face in the field of combating illegal migration in our country.

Key words: *direction, interaction, counteraction, illegal migration, State Migration Service, law enforcement agencies.*

Постановка проблеми. Враховуючи соціально-економічну ситуацію, міграційна привабливість України порівняно з іншими державами, які приймають мігрантів, сьогодні невисока. Водночас загальна міграційна криза у державах Європейського Союзу, цілеспрямовані дії держав-членів Європейського Союзу щодо врегулювання міграційних потоків і вжиття заходів щодо встановлення обмежень в'їзду на свою територію, зокрема, через перекриття кордонів дає підстави стверджувати, що найближчим часом Україна може опинитися перед необхідністю швидко і гнучко реагувати на зростання інтенсивності міграційних потоків. Існування на теренах України нелегальної міграції та відсутність ефективної системи державного регулювання міграційних процесів становлять пряму загрозу національній безпеці країни, створюють додаткове навантаження на державний бюджет, сприяють зростанню криміналізації, утворенню організованих злочинних груп, знижують асиміляційний потенціал некорінного населення, сприяють загостренню соціальної, етнічної та етнонаціональної напруги, посиленню впливу тіньової економіки тощо [1]. Варто при цьому зазначити, що протидія незаконній міграції є комплексним і багатоаспектним явищем, яке здійснюється у різних напрямках, дослідженню яких і буде присвячено наукове дослідження.

Окремі проблемні питання діяльності Державної міграційної служби України у своїх наукових дослідженнях розглядали такі вчені: В.М. Снігур, Д.Б. Муратова, Я.І. Соловій, Ю.В. Александров, А.П. Гель, С.В. Ківалов, Л.О. Курій, О.В. Ткаченко, В.В. Новіков, Н.М. Ткачова, Р.А. Мартянова, С.В. Слінько, Є.В. Погорелов, В.В. Шейбут та багато інших. Однак, незважаючи на чималу кількість наукових розробок, в юридичній літературі відсутні комплексні дослідження, присвячені проблемі взаємодії ДМС з правоохоронними органами, зокрема, це стоїть на шляху напрямів здійснення такої спільної діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є визначити та надати характеристику напрямам взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції.

Результати дослідження. З етимологічного погляду «напрямок» – це лінія руху, шлях розвитку. Це поняття не вказує на характер діяльності, тоді як термін «функція» відображає і соціальний напрям, і характер діяльності будь-якого органу державної влади [2, с. 295]. А отже, під напрямом взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами щодо протидії незаконній (нелегальній) міграції необхідно розуміти вектор, в якому мають рухатись окреслені вище органи державної влади з метою досягнення кінцевої мети, яка стоїть перед ними в цій сфері.

На нашу думку, напрями взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції необхідно поділити на декілька ключових груп:

1) *напрямок, який включає в себе формування законодавчої та політичної бази у сфері протидії незаконній міграції. До цього напрямку також слід віднести:*

а) створення нового та вдосконалення вже чинного законодавства, наприклад, щодо легітимізації трудової міграції в Україні (зокрема, і вдосконалення законодавства з питань свободи пересування та вільного вибору місця проживання в Україні). Взагалі, система законодавства – це сукупність джерел права, які є формою виявлення правових норм. Тому право не існує без законодавства. Вони співвідносяться як форма і зміст. Саме в законодавстві (джерелах права) правові

норми та їхні різні структурні утворення отримують своє реальне виявлення, зовнішнє вираження [3]. Зрозуміло, що створити раз і назавжди це досконале законодавство реально неможливо. Тому вдосконалення законодавства необхідно розглядати як постійний процес, що охоплює як діяльність зі створення нових якісних законів, внесення якісних змін і доповнень у чинні законодавчі акти, так і діяльність з «усунення» або «пом'якшення» неякісних властивостей чинного законодавства [4]. А отже, створення та вдосконалення законодавства, безперечно, слід вважати одним із ключових напрямів взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції, адже якісно побудоване правове поле апіорі є запорукою: по-перше, якісної співпраці ДМС з правоохоронними органами у досліджуваній сфері; по-друге, запобігання випадкам вчинення порушень міграційного законодавства як із боку громадян, так і з боку органів державної влади, які наділені владними повноваженнями в цій галузі;

б) формування та реалізація міграційної політики. У найбільш загальному розумінні міграційна політика є системою загальноприйнятих на рівні управління і концептуально об'єднаних засобів, за допомогою яких, перш за все держави, а також суспільні інститути, дотримуючись певних принципів, відповідних конкретним історичним умовам країни, припускають досягнення цілей, адекватних як цьому, так і наступному етапу розвитку суспільства [5, с. 167]. У сукупності засади державної міграційної політики України зводяться до регулювання міграційних процесів фізичних осіб з урахуванням національних інтересів України, захисту національного ринку праці, інтересів громадян України, які працюють за її межами, та необхідності розвитку міжнародного співробітництва в цій сфері, і вдосконалення законодавчих механізмів їх регулювання. Пріоритетними напрямками правового регулювання міграційних процесів України визначено такі: удосконалення законодавства з питань свободи пересування та вільного вибору місця проживання в Україні; забезпечення функціонування загальнодержавної бази вакансій Державної служби зайнятості; запобігання надмірному дисбалансу в територіальному розміщенні населення України [6, с. 51]. Нині державну міграційну політику складно назвати ідеальною, ознаками її низької ефективності є невелика частка легальних працівників серед іноземців, надзвичайно низький рівень охоплення заробітчан працевлаштуванням за допомогою офіційних посередників, невіршеність численних проблем зовнішньої трудової міграції, зокрема низький рівень соціальної захищеності українських працівників за кордоном, формування в частини населення (особливо в західних областях) стійких стереотипів, що пристойний рівень життя забезпечує лише закордонна зайнятість [7, с. 12]. А отже, не викликає сумніву, що міграційна політика України потребує перегляду та вдосконалення, а діяльність у цьому напрямі повинна посідати першочергове місце;

в) забезпечення дотримання міграційного режиму. Метою міграційного режиму в Україні є: забезпечення закріплених правовими актами України прав мігрантів, які перебувають в умовах відповідного режиму, для встановлення їхнього правового статусу; створення відповідних умов для суб'єктів перебування в пунктах тимчасового утримання; виконання відповідних обов'язків публічних органів у межах встановленого режиму; підтримання та реалізація пріоритетних напрямів міграційної сфери [8, с. 163–164]. Тож взаємодія Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції в окресленому напрямі має велике значення з погляду забезпечення прав мігрантів. Крім того, створення відповідного міграційного режиму є важливим превентивним заходом від порушення міграційного законодавства;

г) розроблення та запровадження спеціальних норм кримінального і адміністративного права проти організаторів нелегальної міграції та їхніх посібників. Адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що являє собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, що вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень [9, с. 430–431]. У свою чергу, кримінальна відповідальність – це визначена кримінально-правовими нормами специфічна форма реалізації повноважень держави у кримінально-правових відносинах щодо обвинувачуваного у злочині, що встановлює юридичний обов'язок винного вимушено зазнати державного осуду, а також передбачених КК України обмежень особистого, майнового або іншого характеру та правові наслідки вчиненого ним злочину, які визначені обвинувальним вироком суду та покладаються на винного спеціальними органами держави [10]. Сутність взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції в окресленому напрямі має велике стратегічне значення, оскільки сьогодні в Україні є не досить розроблений і неякісний механізм притягнення організаторів нелегальної міграції та їхніх посібників до адміністративної та кримінальної відповідальності. Крім того, сьогодні постала нагальна

необхідність підвищення рівня відповідальності осіб, що вчинили проступки та/або злочини в цій сфері суспільних відносин;

г) розроблення програм поступової легалізації незаконних мігрантів. Економічні аргументи на користь легалізації нелегалів в Україні зараз менш вагомими, ніж, наприклад, у країнах Європи. Та вони не виключаються, якщо співставити витрати на затримання, утримання та депортацію нелегальних мігрантів із вигодами узаконення частини з них. Також зазначимо, що в майбутньому економічні міркування можуть стати ще вагомішими, адже в умовах демографічної кризи і в разі подальшого розвитку української економіки, потреба у робочій силі зростатиме. Легалізація певної частини нелегалів, не пов'язаних із злочинністю, і виведення їх зі сфери впливу «тіньових» економічних відносин і корумпованого чиновництва – в інтересах держави [11; 12]. Тож прийняття ліберальніших законодавчих актів щодо легалізації певної категорії незаконних мігрантів поступово виходить на перший план і вимагає вже сьогодні наполегливої роботи над цим питанням [12, с. 255];

2) *напрямок розроблення та формування організаційних та інших інституційних механізмів протидії незаконній міграції в Україні, який, зокрема, включає таке:*

а) протидія корупції в досліджуваній сфері. Загалом, корупція – це, насамперед, соціально-політичне явище, головною особливістю якого є використання посадовими особами законодавчої, виконавчої та судової влади, а також громадських об'єднань, установ і організацій господарського управління всіх форм власності свого службового становища для одержання матеріальних цінностей, послуг чи пільг для себе або третіх осіб [13, с. 44]. Зважаючи на вказане вище, протидія корупції має велике практичне значення. У широкому розумінні протидія корупції – це будь-яка діяльність у сфері соціального управління, яка, не переслідуючи спеціальної мети, сприяє зменшенню можливостей для корумпування суспільних відносин, зокрема, шляхом забезпечення верховенства права, реалізації інших принципів права, розвитку демократичного суспільства та утвердження правової держави [14]. У вузькому розумінні протидія корупції – це система заходів політичного, правового, організаційно-управлінського, ідеологічного, соціально-психологічного та іншого характеру, що мають цільове спрямування на зменшення обсягів корупції, зміну характеру корупційних проявів, обмеження взаємовпливу корупції та інших соціальних явищ і процесів, збільшення ризику для осіб, які вчиняють корупційні правопорушення, нейтралізацію дії та усунення факторів корупції, виявлення, припинення та розслідування проявів корупції, притягнення винних у вчиненні корупційних правопорушень осіб до юридичної відповідальності, поновлення законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, усунення наслідків корупційних діянь [14];

б) створення окремих (спільних) структурних підрозділів із протидії незаконній міграції в Україні. Варто зазначити, що сьогодні процес створення окремого структурного підрозділу, який би забезпечував якість взаємодії ДМС з іншими органами державної влади, зокрема правоохоронними, є дещо повільним, що суттєво погіршує ефективність їхньої спільної діяльності, а тому ця прогалина має бути обов'язково вирішена протягом найближчого часу;

в) ведення статистики щодо стану незаконної міграції в державі. Взагалі, статистика – це наука, яка вивчає кількісні закономірності масових суспільних явищ у нерозривному зв'язку з їхнім якісним змістом. Отже, статистика надає суспільним наукам необхідний матеріал для подальших теоретичних узагальнень, забезпечення постійного зв'язку з практикою [15]. У свою чергу, правова статистика вивчає кількісну сторону масових явищ і процесів, що стосуються діяльності правових і юридичних органів, тенденції та закономірності розвитку в конкретних умовах місця і часу в нерозривному зв'язку з їхніми якісними характеристиками. Цілі правової статистики – це кількісна характеристика правових явищ, процесів і заходів, розкриття їхньої якісної своєрідності, безпосередньої діяльності правоохоронних органів із позиції дотримання ними законності в роботі й оцінка її ефективності [16, с. 8]. Основні завдання правової статистики: 1) здійснення всебічного обліку, збирання й аналізу статистичної інформації про факти соціально-економічного життя, що детермінують правопорушення; 2) розроблення і впровадження наукових методів обліку, міжнародних стандартів і рекомендацій; 3) забезпечення достовірності, об'єктивності, оперативності, стабільності показників правової статистики, що служать надійною базою для розроблення державної політики у сфері боротьби зі злочинністю, сприяють побудові правової держави; 4) забезпечення доступності, відкритості, гласності зведених статистичних даних про правові явища. Теоретичною основою, базою правової статистики є теорія статистики. Для виконання поставлених завдань правова статистика використовує методи теорії статистики [16, с. 8–9]. Справедливим буде зазначити, що статистика щодо стану незаконної міграції в державі не може вестись виключно одним органом державної влади, зокрема ДМС;

г) надання інформаційних, консультаційних, правових, посередницьких послуг. Зміст цього напрямку полягає в тому, що ДМС разом із правоохоронними органами може проводити консультації населення, які переважно мають консультативний і превентивний характер;

3) залежно від напрямку реалізації певного заходу протидії нелегальній міграції:

а) запобігання надмірному дисбалансу в територіальному розміщенні населення України. Порівняно з іншими напрямками взаємодії, зазначений вектор виглядає досить лаконічно і зрозуміло. В цьому контексті йдеться про те, щоби створити на місцях такі умови, за яких буде скорочено внутрішню міграцію населення. Однак при цьому в цьому напрямку повинен зберігатись певний баланс для того, щоби не призвести до збезлюднення певних територій;

б) посилення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні громадян України за кордоном. Існування зазначеного напрямку взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції зумовлено об'єктивною необхідністю, адже протягом останніх п'яти років кількість фірм, які «допомагають» українцям працевлаштуватись за кордоном, зростає в геометричній прогресії. Зокрема, станом на початок березня 2019 р. в Україні офіційно працюють 1793 підприємства (і це без урахування фірм, які працюють без відповідних ліцензій), які займаються працевлаштуванням українців за кордоном – такі дані Міністерства соціальної політики. Саме воно ліцензує компанії, які допомагають заробітчанах знаходити роботу. Протягом 2018 р. ці фірми працевлаштували 97 098 громадян України, з них більшість (19 243) – у Кіпрі, 12 539 – у Польщі, 10 558 – у Німеччині. По одній людині працюють у Бахреїні, Ірані, Казахстані і на островах Кука. Більшість компаній вказує своєю вузькою спеціалізацією працевлаштування моряків – загалом понад 400 підприємств знаходять для українців роботу в морі. Популярні також професії, пов'язані з будівництвом і сферою обслуговування. При цьому в уряді немає даних щодо українців, які працевлаштовуються за кордоном самостійно [17];

в) визначення механізму виявлення на території України іноземців та осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми на території інших держав, надання їм необхідної допомоги; тощо.

Висновки. Підбиваючи підсумки цього наукового дослідження, слід констатувати, що окреслений нами перелік напрямів взаємодії Державної міграційної служби України з правоохоронними органами у сфері протидії незаконній міграції не можна назвати вичерпним, він є більш широким та охоплює чималу кількість різноманітних аспектів. Однак при цьому слід зазначити, що саме визначені та охарактеризовані вище напрями та робота у них окреслених вище органів державної влади є запорукою для успішного досягнення кінцевої мети, яка стоїть перед ними у сфері протидії незаконній міграції в нашій державі.

Список використаних джерел:

1. Ткачова Н.М., Мартянова Р.А. Необхідність взаємодії органів державної влади щодо протидії нелегальній міграції як потенційній загрози національній безпеці. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 12. URL: <https://goo.gl/uYk29J>.
2. Слінько С.В. Теорія і практика досудового розслідування: генезис та перспективи реформування : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ, 2010. 425 с.
3. Івчук Ю.Ю. Теоретичні підходи до системи трудового права України в умовах ринкової економіки : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2004. 18 с.
4. Погорелов Є.В. Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Університет внутрішніх справ. Харків, 2000. 167 арк.
5. Рыбаковский Л.Л. Миграция населения: прогнозы, факторы, политика. Москва : Наука, 1987. 200 с.
6. Шейбут В.В. Сучасна державна міграційна політика в Україні . *Наше право*. 2014. № 3. С. 49–53.
7. Малиновська О. Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам / Рада національної безпеки і оборони України. Київ, 2014. 18 с.
8. Муратова Д.Б. Адміністративно-правове регулювання перебування мігрантів у пунктах тимчасового утримання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Київ. нац. ун-т внутрішніх справ. Київ, 2009. 221 с.

9. Голосніченко І.П. Поняття адміністративної відповідальності та її законодавче регулювання. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 тт. : Т. 1: Загальна частина. Київ : Юридична думка, 2004. С. 430–432.

10. Соловій Я.І. Межі кримінальної відповідальності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2004. 222 арк.

11. Малиновська О. Імміграційна амністія як засіб мінімізації загроз нелегальної міграції: міжнародний досвід та доцільність його використання в Україні. URL: http://www.niss.gov.ua/public/File/StPan09_1.pdf.

12. Чіпко Т.М. Аналіз нелегальної міграції до України. Географія та туризм : наук. зб. / ред. кол. : Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. Київ : Альтерпрес, 2012. Вип. 20. С. 247–256.

13. Невмержицький Є.В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія. Київ : КНТ, 2008. 368 с.

14. Мельник М.І. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2002. 506 арк.

15. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: Курс лекцій. Київ : МАУП, 2002. 295 с.

16. Захожай В.Б., Федорченко В.С. Правова статистика : навч. посібник. Київ : МАУП, 2003. 368 с.

17. (Не)реальні цифри. Хто і як рахує українських заробітчан? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skilky-ukraiintsiv-za-kordonom/29821865.html>.

УДК 351.741:343.1

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.4-2.3>

ВДОВІЧЕН В.А., ВДОВІЧЕНА Л.І.

ПОДАТКОВІ ІНТЕРЕСИ – ПОШУК АДЕКВАТНОГО КОМПРОМІСНОГО РІШЕННЯ

У статті проведено дослідження податкових інтересів. Визначено можливості співвідношення та взаємозалежності публічного податкового інтересу та приватного податкового інтересу. Публічний податковий інтерес виражає собою збалансовану сукупність офіційно визнаних і нормативно закріплених об'єктивних потреб і прагнень публічних суб'єктів податкових відносин, які забезпечуються й охороняються державою відповідними способами охорони та правовими гарантіями. Приватний податковий інтерес виражається як сукупність охоронюваних правом і визнаних законом інтересів, які властиві певному індивідові та полягають у прагненні суб'єктів податкових відносин (платників податків) забезпечити їхню законну реалізацію, здійснити дії, які спрямовані на задоволення потреб, захист своїх прав, отримання матеріальних та інших благ, і одержання належних можливостей для виконання обов'язків, що покладені на них Конституцією України і податковим законодавством. Встановлено, що адекватність виступає провідним принципом прийняття компромісного рішення як способу регулювання податкових відносин, який забезпечує єдність нормативного змісту такого регулювання та є фактором, що визначає напрям і подальший розвиток правотворчості. Інше призначення адекватності – це інструмент для вирішення неминуче виникаючих протиріч і колізій у сфері

© ВДОВІЧЕН В.А. – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного права (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича)

© ВДОВІЧЕНА Л.І. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного права (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича)